

Gewenste plek van sterven....

In februari 2023 kregen we te horen dat mijn moeder uitgezaaide endometriumca had en dat ze niet meer beter kon worden. Het was schrikken, ondanks dat ze acht jaar daarvoor met succes geopereerd was in het AMC. Na jaren van na-controles hadden we nooit meer aan deze moeilijke tijd gedacht. Dat is best wel bijzonder. Zeker omdat ik al sinds 1990 op de afdeling oncologie werk in het Gelre ziekenhuis in Apeldoorn en sinds een aantal jaren palliatieve zorg verpleegkundige ben. Op dat moment veranderde mijn rol van dochter daarnaast ook naar een rol als verpleegkundige.

Ik zal kort wat vertellen over ons gezin. Mijn ouders waren op het moment van het slechte nieuws al 58 jaar gelukkig samen. Mijn vader kon al vroeg met pensioen, omdat mijn broer zijn schildersbedrijf overnam. Mijn ouders hebben daardoor bijna 20 jaar alles samen kunnen doen. Je zag ze eigenlijk nooit los van elkaar. Ze genoten van hun huisje aan het Veluwemeer waar onze drie dochters, hun mannen, mijn kleinzoon, mijn man en ik ook vaak kwamen.

Mijn moeder werd opgenomen in het Sint Jansdal. Hier zei ze direct nadat we het slechte nieuws kregen: "ik ga niets meer doen hoor. Ik wil eigenlijk geen chemokuren of andere behandelingen." We stonden achter haar, hoe moeilijk en verdrietig het ook was. Na uitleg van de oncoloog besloot ze toch voor chemotherapie te kiezen, mits ze zelf kon beslissen om te stoppen als het te zwaar was.

Ik vond het fijn dat mijn moeder haar behandeling kreeg in Harderwijk. Zo kon ik dochter zijn, in plaats van de verpleegkundige op de afdeling in het Gelre. Mijn moeder doorstond de kuren heel goed en voorzichtig keken we weer wat verder vooruit. Mijn ouders waren inmiddels weer terug verhuisd naar Apeldoorn. Na de chemokuren afgerond te hebben, is haar zorg overgenomen door de oncoloog in het Gelre. Wat waren we hier blij mee. Het ziekenhuis voelde voor mijn moeder zo thuis, zeker omdat ik hier al zo lang werk. Niet lang na de laatste chemo kreeg mijn moeder last van ascites en bleek dat haar tumormarker heel hard was gestegen. Er was nu geen behandeling meer. Mijn moeder werd geregeld op mijn afdeling opgenomen. Terwijl ik aan het werk was, hoorde ik haar dan gezellig praten met andere patiënten. Vaak kreeg ik te horen wat een ontzettend lieve en vooral flinke moeder ik had, maar dat wist ik natuurlijk al. Ik koester de momenten dat ik haar weer mee naar huis mocht nemen na mijn nachtdienst. Ze was zo trots op mij en stak dat niet onder stoelen of banken.

In januari hadden we bij mijn ouders thuis een gesprek met de huisarts. Hierin ging het ook over de gewenste plek van overlijden. Mijn moeder zei direct: "Ik wil sterven bij mijn dochter op de afdeling. Ik voel me daar thuis en kan me geen mooiere plek voorstellen." Twee jaar daarvoor had ik van de stichting Roparun een mooi bedrag ontvangen voor twee mobiele hospice kamers. Mijn moeder vertelde dat ze op zo'n kamer zou willen overlijden.

De huisarts gaf aan dat een ziekenhuis in principe niet de plek is om te overlijden. Wel thuis of in een hospice. Dat beaamde ik. Toch bleef mijn moeder bij haar besluit: “Als het mag, wil ik het liefst overlijden bij mijn dochter op de afdeling in zo’n mooie kamer.” We hebben nog wat met elkaar gepraat over haar naderende levenseinde. Mijn moeder was niet bang om te sterven. Een tijdje eerder waren mijn ouders, broer en ik naar het uitvaartcentrum geweest om mijn moeders afscheid nog bij leven vast te leggen. Ik vergeet nooit meer dat ze zich voorstelde bij de uitvaartverzorgster als ‘toekomstig overledene’. Wat was het mooi om met elkaar alvast alles vast te leggen. Mijn moeder wist precies wat ze wilde. Tot aan de muziek van Robert Long, het biedermeiertje van haar achterkleinzoon en de appelmeisjes toe.

Van een collega van de afdeling kreeg mijn moeder een bon voor een vakantiebungalow van Roparun. Wat een geweldige stichting is dat. Met ons hele gezin zijn we naar Drenthe gegaan. We hebben zo genoten. Mijn moeder, hoe ziek ze toen al was, ging gewoon met ons mee naar het subtropisch zwembad. Daar zat ze samen met mijn vader te genieten van ons. Na het fijne weekend maakte ze direct plannen voor een ander weekendje weg, maar we wisten al snel dat dat niet meer zou lukken.

Wat nog wel lukte was een trouwjurk uitzoeken voor mijn middelste dochter. Wat was ze trots en blij dat ze hier bij kon zijn. Wij waren verdrietig, maar mijn moeder genoot zo. Twee dagen later, op zaterdagavond, vroeg mijn moeder om het ziekenhuis te bellen. Ze had veel last van benauwdheid door ascites. Ze zou een paar dagen later weer een ascitesdrain krijgen, maar ze hield het niet vol om langer te wachten. Ik belde met mijn collega. Na overleg met de dienstdoende arts, kon mijn moeder met de ambulance naar de afdeling komen. Het was heel fijn dat de kamer waar ze kwam te liggen was ingericht met mooie spullen. Het gaf ons rust om te weten dat ze op de beste plek voor haar was. Op zondag zijn alle kleinkinderen op bezoek geweest. Mijn moeder genoot en was nog spraakzaam.

Op maandag heb ik samen met mijn collega mijn moeder voor de laatste keer gewassen. We merkten dat ze het niet prettig vond. Daarna hebben we haar op haar zij gedraaid en zo hebben we mijn moeder laten liggen. Als we haar wilden draaien, zag je dat het pijn deed. Ik vond het moeilijk om niets te doen. Als verpleegkundige en zeker als dochter wil je graag wat kunnen doen, maar ik merkte dat niets doen voor mijn moeder het beste was. Mijn vader zat van 's morgens vroeg tot 's avonds bij haar. Wij kwamen allemaal om de beurt. We vonden het fijn om te kunnen waken. 's Nachts sliepen wij wel thuis. Mijn moeder had ons al laten beloven dat we dan niet bij haar bed zouden zitten. Het voelde voor ons vertrouwd dat mijn collega's de wacht hielden en dat met liefde deden.

Mijn moeder is op vrijdagmiddag 1 maart in bijzijn van mijn vader, twee dochters en schoonzoon heel rustig overleden. Voor mijn collega's had ze een mooie bedankkaart geschreven. Ik had me geen fijnere plek voor mijn moeder kunnen voorstellen om te overlijden dan op mijn eigen afdeling.